

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань прав людини, національних меншин і
міжнаціональних відносин
від 4 квітня 2017 року

Веде засідання Голова Комітету Г.М.НЕМИРЯ

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги! У нас сьогодні планове засідання Комітету, де розглядається два питання. Одне пов'язане з законом про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо реалізації права змінити громадянство, 6175, внесений Президентом і визначений як невідкладний. Альтернативний до цього законопроект законопроект номер 6175-1 автори якого, принаймні одного автора я бачу, колегу Вілкула, присутні на засіданні Комітету. Це буде першим пунктом порядку денного. І другим проект закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, щодо вдосконалення положень під час виконання міжнародних договорів України про реадмісію", 5344. І тут у нас присутні колеги, які долучені до цього. Інші питання - це більш організаційні питання, не змістовні.

Зараз у нас 14:43, станом на цю хвилину у нас присутні четверо народних депутатів. Для початку засідання нам потрібно шість народних депутатів. Мене поінформували, що колега Логвинський ще піднімається, ми його почекаємо, і також, деякі інші мають підійти, поки що немає. Тому, я думаю, ми зробимо таким чином. Ви знаєте почекаємо формально, щоб відкрити. Немає інших пропозицій щодо порядку денного? Інших пропозицій не маємо, але ми не можемо, ще офіційно відкрити Комітет оскільки немає кворуму. Тому я використаю той час, і потрібно ще колегам для того, щоб

під'їхати чи підійти, для того, щоб повернути всіх в контекст, який, я думаю, дуже важливий.

Нагадаю деякі ключові моменти цього контексту. Чотирнадцятого чи тринадцятого березня був внесений законопроект визначений Президентом як невідкладний, який був розписаний на наш Комітет. Ті колеги присутні були, що після того почалися заяви окремих народних депутатів, не членів Комітету, Голови Верховної Ради щодо того, що ніби наш Комітет гальмує розгляд цього законопроекту, визначеного Президентом як невідкладний. І від Комітету вимагалось фактично, я не пам'ятаю такого тиску вже давно достатньо, щоб буквально того тижня Комітет зібрався і розглянув цей законопроект. Я дякую всім колегам, абсолютно без виключення, членам Комітету, які не піддалися цьому тиску і вирішили чітко стояти на ґрунті Закону «Про Регламент Верховної Ради України», який надає чотирнадцять днів для реєстрації альтернативних законопроектів. Був зареєстрований альтернативний законопроект. І лише минулого тижня, ви знаєте, пленарного, було проголосоване те, що передбачено регламентом, що можна було при бажанні зробити раніше, питання про скорочення терміну навпіл, тобто до семи днів, на розгляд альтернативних законопроектів, тобто останнім днем, коли можна було подавати альтернативні законопроекти було 23 березня. І таким чином, все було повернуто в правове русло.

Представник Президента донедавна в Верховній Раді, колега Артур Герасимов звернувся з листом до Голови Верховної Ради з проханням розглянути цей законопроект на пленарному тижні, який відбувається з четвертого по сьоме квітня. І він, також, звернувся до мене, щоб чи не могли б Ви розглянути це якомога скоріше. Провівши консультації з колегами, я думаю, що ми можемо, якщо буде кворум, це розглянути. Але більш того, хочу сказати, що був і інший тиск, я його оцінюю як позитивний тиск, на Комітет і членів Комітету від організацій громадянського суспільства, від організацій, які є правозахисними, які об'єднують численні об'єднання української діаспори. Ми мали тут в Комітеті, колега Пацкан зокрема брав

участь в робочій зустрічі, круглому столі, де ми почули, мали можливість почути позицію цих організацій, які і зокрема зверталися з листами і до Президента, до Голови Верховної Ради, до всіх народних депутатів з проханням уважно поставитися і до можливих наслідків, якщо запропонований законопроект, зокрема, я говорю зараз про президентський, буде прийнято без змін. І, я думаю, що це допомогло, таке обговорення, багатьом колегам і членам Комітету, і членам Верховної Ради, народним депутатам зрозуміти небезпеки і ризики. Також я оприлюднив і на сайті Комітету всі ці листи, зокрема, останній лист - це було відкрите звернення правозахисників щодо ситуації, яка склалася навколо запропонованих змін до Закону України «Про громадянство України». Я про це сказав і на засіданні Погоджувальної ради вчора. Цей лист є і в Президента, і в Голови Верховної Ради, у голів парламентських фракцій, всіх народних депутатів, оскільки це відкритий лист, який підписало майже сто представників правозахисних організацій і діаспори з тридцяти країн світу. І також я дякую, за те, що після нашої зустрічі круглого столу, також вельмишановний директор Національного Інституту стратегічних досліджень Володимир Павлович Горбулін направив до відомо нашого Комітету і Комітету з питань правової політики колеги Князевича. Також я знаю, що за підписом Горбуліна це пішло на Президента України, аналітичну записку, яка в матеріалах в електронному вигляді була роздана. Це 26 сторінок де ґрунтовно проаналізовано і в порівняльному контексті, і з точки зору зобов'язань України міжнародних, Конституції України, Закону України «Про громадянство...», змодельовані ситуації у випадку, якщо будуть прийняті ті чи інші законодавчі норми, і містяться пропозиції також, які, я думаю, дуже важливо врахувати.

Таким чином, я думаю, що ми в цілому зробили те, що як Комітет мав би зробити. По-перше, ми повернули ситуацію в правове русло, по-друге, я дуже дякую всім, ще раз підкреслюю, без виключення членам Комітету, за те, що вони стали на таку позицію. Ми мали можливість почути думку, в тому

вигляді, яка за такий короткий термін могла бути почута, представників громадських організацій письмово, і ми zorganizували. Почули думку Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, представники якої брали участь в цьому обговоренні. І зараз фактично ми не маємо підстав, щоб як Комітет з точки зору процесу відкладати це.

Єдина підстава, яка зараз мені заважає розпочати - це відсутність кворуму, я просто хочу зараз це зафіксувати, що станом на 14:50 в нас відсутній кворум, в нас присутні для протоколу колега Пацкан, колега Логвинський, колега Чубаров, колега Фельдман, я також присутній, очевидно, але це є п'ять. Я тоді прошу зараз секретаріат з'ясувати, обдзвонити тих депутатів, які за інформацією мали бути, але їх зараз немає, з'ясувати чи вони десь знаходяться, чи ні. Будь ласка. Що у нас від Секретаря Комітету колеги Рабіновича? Не підтвердив. Сулова на лікарняному знаходиться. Колега Джемільєв? Юлія Володимирівна, на жаль, також не зможе взяти участь сьогодні, але я думаю, що якщо критично, то можливо, і зможе. Але в мене просто таке питання тоді до колег, перш за все хочу звернутись до колег з Блоку Петра Порошенка. Оскільки було звернення до Комітету, до Голови Верховної Ради від представника Президента, до Верховної Ради, на Голову Верховної Ради і до мене для того, щоб пришвидшити розгляд цього законопроекту, то можливо, можна якимось чином, так, прошу.

ПАЦКАН В.В. Шановний пане Голово, шановні колеги, шановні присутні. Наша позиція, що дане питання потрібно більш детально обговорити, більш детально вивчити, допоки в нас немає тих обіцяних змін, про що ми говорили на минулому засіданні, моя позиція є незмінною: я прошу вас зараз, так як в нас немає кворуму, відкласти це питання і дати можливість обговорити суспільству і визначати чітку позицію по тих заявлених раніше обговорених нами питаннях, тобто щодо застосування до державних службовців і багато інших, які були проговорені, допоки в нас

немає кворуму, ми це питання просимо відтермінувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, хто хотів би ще висловитись з цього приводу?
Колега Логвинський, Ви хотіли щось сказати.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Я вважаю, я як завжди, як людина, яка поважає засідання Комітету, дійсно є такі ситуації, що як пані Сулова, яка завжди з нами, вона хворіє і дійсно ми про це знаємо, пан Мустафа виконує дуже важливу роль, тому відсутній. А що стосується інших, це вже запитання до секретаріату. Треба щось робити, тому що ми витрачали власний час на те, щоб прийти, відмінили всі плани і вважаю, що треба щоб Голова Комітету реагував на цих людей особисто, хто завжди не ходять на наші Комітети і зриває. Пан Фельдман додасть до того, що я сказав.

(Мікрофон вимкнено)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте я зателефоную. Давайте ми доведемо це до кінця логічного.

(Мікрофон вимкнено)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну час є, в нас питання просто. Там були деякі обставини, тому що станом на сьогодні в нас була інформація, що кворум відсутній. Ми про це говорили з колегою Логвинським також.

(Телефоном: Можете передати Юлії Володимирівні, що її всі чекають на Комітеті терміново, оскільки від її присутності залежить кворум. Це терміново. Треба рятувати законопроект. Добре.)

Вона зараз під'їде, якщо від неї залежить доля важливих законопроектів, безумовно вона завжди. Стільки часу, скільки це займе.

Я хотів би просто, щоб зараз ми, я хочу зараз з поваги до колег, яких ми запросили, ми запросили і на прохання також, з якими ми спілкувалися, і представників Світового Конгресу Українців, і Харківської правозахисної

групи і Global Ukrainians, і представників Консультативної місії Європейського Союзу тут присутні. З поваги до них використовуючи ту можливість, що в нас є ще час для того, щоб провести в цю перерву ці питання, які ми запросили. Я думаю, колега Вілкул не буде заперечувати, якщо є час, щоб прийняти рішення, якщо так критично, то ми завжди ж йдемо на зустріч. Будь ласка, хто хотів би? Віолета, будь ласка, вам слово я хочу надати, до мікрофону лише, представтесь.

Будет, да она едет. Если от нее зависит. Она едет с того места, где она находится сейчас, ближайшего. Она будет.

Я з поваги якраз хочу, щоб члени Комітету, особливо, які не були минулого разу, почули думку громадських організацій. Будь ласка, прошу.

МОСКАЛУ В. Дякую всім учасникам за можливість побути на цьому засіданні. Я є ініціатором такої мережі Global Ukrainians - це українські лідери, молоді експати, які проживають в різних країнах світу. На сьогодні в 70 країнах світу ми маємо контакти з активними українцями, які працюють в великих корпораціях як Facebook, Google, Amazon, або в Світовому Банку в Вашингтоні, в європейських чи міжнародних інституціях або викладають в дуже відомих університетах як Harvard, Stanford і так далі. Ми вже третій рік розвиваємо таку мережу, розробили стратегію народної дипломатії для того, щоб активніше просувати, лобіювати інтереси України у світі. Співпрацюємо з усіма адекватними в різних інституціях офіційних, міністерствах, в Парламенті так само, в Адміністрації Президента так само маємо певний діалог.

Ми були дуже здивовані, коли ми почули про цей законопроект, особливо про 6175 бо про інші ми потім дізналися, саме через цю норму, яка там була передбачена: автоматичного позбавлення українського громадянства у випадку, якщо є інше громадянство. Ми підняли статистику, проаналізували певні речі, тобто маємо тут і спеціально принесли до уваги членів Комітету, єдину на сьогодні аналітику, яка існує з цих питань, де ми

показали з відкритих джерел міграційних служб різних держав. Взяли Канаду, США, Ізраїль і країни ЄС. Ми показали, що станом на сьогодні можна вже з впевненістю сказати, що є понад одного мільйона українців, які мають інше громадянство з цих країн, які я процитувала. Відповідно так само подивилася на цифри і приблизні оцінки, бо немає тут точних цифр зі сторони національних меншин там в Чернівецькій області, в Закарпатській і так далі. Там так само десь мільйон-мільйон двісті і, якщо приплюсувати ще то, що кажуть то ще десь мільйон-півтора українців, які, можливо, мають інше громадянство подвійне з Росією. Тобто, ми вважаємо, що під ризик цього законопроекту 6175 підпадає щонайменше чотири мільйони українців, якщо далі подивитися в аналітичній довідці цифри щодо міграційних процесів України ми бачимо, що за останні 25 років Україна втратила велику частину своїх громадян. Якщо ми маємо сьогодні десь 42 чи 45 мільйонів українців і ми бачимо де факто 4 мільйони, тобто 10 відсотків вже де факто мають інше громадянство, то потрібно задавати собі питання щодо доцільності норми позбавлення автоматично українського громадянства у випадку, якщо є інший паспорт.

Далі, значить, чи може держава сьогодні собі дозволити собі позбутися цього ресурсу інтелектуального. Має бути обговорення бо, якщо розуміти, що в багатьох країнах світу люди би не знали в тій же Франції, яку я дуже добре знаю, бо я там проживаю з двохтисячного року, чи в Німеччині чи в Бельгії чи в США, чи в Катарі, в Дубаї, в Йорданії, в Єгипті, в Лівані, в Гонконгу, в Сінгапурі. По всіх країнах світу люди дізнаються про позитивні меседжі про Україну саме завдяки тому, що там проживають активні українці, які успішні. Тобто питання трудової міграції за останні 10-15 років, можна, є дослідження. Наприклад, студентка, аспірантка в Сіднейському університеті Ольга Олейнікова, вона чітко показала, так само на основі статистичних даних, що починаючи з 2004 року якраз іде такий дуже великий зріз серед мігрантів і виїжджали вже, переважно люди не за «виживанням» в кавичках, так, але за певними досягненнями. Тобто, відповідно якщо в

Україні не було соціальних ліфтів, не було можливості отримати гарні якісь професійні можливості для розвитку, то потрібно вже визнати, що сьогодні ми маємо дуже велику кількість людей, які є закордоном.

Я бачила, як жила діаспора до Майдану. Я бачила, яка хвиля піднялась динамічна дуже після Майдану. З'явилося понад сто нових постамайданних волонтерських рухів у різних країнах світу. Це є гуманітарна допомога, це є фінансова допомога, це є різні освітні проекти, це є інформаційна допомога задля того, щоб боротися з пропагандою. Тобто ми активно співпрацюємо з Міністерством інформаційної політики, з Міністерством закордонних справ і так далі.

Це так само є певні проекти щодо просування українських брендів на глобальному рівні. Тобто ми говоримо про бізнес-дипломатію. Це ж наші лобісти в світі. Вони реально, якщо подивитися, то теж є цифра ... про роль фінансову діаспори для допомоги Україні. Тобто ми бачили цифри до Майдану – в 2012 році фінансовий вклад трудових мігрантів, був на рівні 7,5 млрд. дол. США. Гроші, які приходили в Україну від трудових мігрантів.

В той же час, обсяг прямих іноземних інвестицій, був на рівні 6 млрд. дол. США. До Майдану ми вже мали більшу допомогу від наших українців, які проживають за кордоном, ніж від інвесторів. Треба порівняти цифри від МВФ, але напевно, це на такому самому рівні чи можливо навіть менше. Так, далі... То після Майдану ми бачили цифри за 2016 рік – за перші одинадцять місяців було десь навколо 7 млрд. дол. допомоги від трудових мігрантів-українців і десь тільки 3,7 млрд. дол. прямих іноземних інвестицій. Тобто, ми бачимо, що після Майдану...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наші прикордонники не згодні з вами.

МОСКАЛУ В. Добре ... Значить, фінансову допомогу – раз. Далі. Якби не було цих трудових мігрантів, то рівень безробіття в Україні був би мінімум в два рази більшим. Є так само цифри від міграційної організації

ООН, які показують, що кожного разу як на 10% надходить більше фінансових ресурсів від українців за кордоном. Тобто зменшується бідність в самій державі – на 4-5%. Тому, виходячи з цих усіх питань ... даних, які подані у цьому документі ... наша позиція – так, якщо можна висловити в двох реченнях.

Перше: ми були дуже здивовані тим, яким чином цей законопроект був написаний не знати ким. На сьогодні ми навіть не знаємо хто автор. І, відповідно, таке враження, що хтось на колінах писав. Це не професійно. Це підставляє державу. І як ми можемо ... У нас немає чим крити, коли колеги-європейці чи на міжнародному рівні нас питають: а чому у вас в країні таким чином готують такий законопроект? Як же ми можемо захистити чи захищати непрофесійні підходи? Це раз.

Друге: питання дуже комплексне і потребує в найменшому варіанті парламентських слухань. В найбільшому варіанті, певно, створення Національної комісії з широкого кола питань, які пов'язані множинним громадянством та з захистом прав українців, які проживають за кордоном. Відповідно, ми звертаємо увагу, що це обговорення і публічне обговорення максимально інклюзивне. Тобто, щоб представники різних «стейхолдерів» були запрошені і до їхнього слова дослухалися, а не просто, щоб так ви собі говорите, а ми далі підемо на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ: Я прошу більш ...

МОСКАЛУ В. Останнє, останнє слово. Перше: потрібно визнати, що де-факто, множинне громадянство існує, де-юре, заборони немає. Тут є юристи, які краще за мене це будуть пояснювати. Це перше.

Друге: треба дуже уважно дивитися до ризику дискримінації. Навіть, там сказати, на держслужбі чи народні депутати. Дуже уважно треба дивитися, бо є юриспруденція з цих питань. Теж колеги-юристи після цього пояснять.

І третє: ми піднімаємо питання – хто захищає в українському парламенті інтереси українців, які проживають за кордоном. Я вже давала публічно приклад Франції, де є два мільйони французів, які проживають за межами держави. Вони мають одинадцять депутатів народних в Національній асамблеї і дванадцять депутатів в Сенаті французькому.

Ви обіцяли всі, всі народні депутати, різні фракції політичні, певні реформи до виборчого процесу законодавчі. Відповідно, коли ви врешті-решт візьметесь за це питання, бо це все було обіцанням від усієї коаліції, то потрібно теж врахувати, що українці, які є за кордоном, мають право мати своїх представників у Верховній Раді України. Дякую всім!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Користуючись тим, що ви виступили. Під час круглого столу ви згадували тенденцію, пов'язану з Європейською конвенцією з питань зменшення множинного громадянства. Ви говорили про спостереження тренду щодо автоматичного припинення – як це було раніше, які країни припинили членство, так?

МОСКАЛУ В. Ну ми про це прописали... Тобто, що я тоді на Комітеті сказала...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви можете озвучити це? Це важливо.

МОСКАЛУ В. Так. За останні тридцять років, тренд глобальний помінявся. Тобто треба теж дивитися на ці закони і дивитися в якому світі глобальному Україна живе, як вона хоче інтегруватися. Тобто ми бачили, що починаючи від 80-х років і дотепер, за останні тридцять років, кількість країн, які мали норму автоматичного позбавлення тридцять років тому була на рівні 60% країн, а сьогодні це десь менше 30% країн, які вимагають цього автоматичного позбавлення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А які країни припинили...

МОСКАЛУ В. Найслабші.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, вийшли з цієї Міжнародної конвенції?

МОСКАЛУ В. Там всі європейські....

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це, якщо я не помиляюсь: Франція, Німеччина, Швеція, Італія, Бельгія.

МОСКАЛУ В. Ну переважно, якщо дивитися карту Європейського, Євроазіатського регіону, то заборони є тільки в Балтійських країнах. І то, там з обмеженнями. Тобто Латвія вона, наприклад, дозволяє з країнами ЄС і НАТО і з певним списком країн, з якими вони підписали угоди співпраці, а не дозволяють з іншими країнами. Тому ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. *(мікрофон вимкнено)* Комітету, оскільки знаємо, що задекларовано стратегічний напрямок до приєднання, але є приклади і тренди, про які треба спостерігати. Багато країн-членів Європейського Союзу вийшли за останні двадцять років з цієї Конвенції і питання автоматичного припинення громадянства зараз більше відноситься до країн Африканських, так як експерти нам говорять, з деякими винятками, які стосуються специфічних ситуацій, є присутні в Європі, але загальний тренд саме такий: було 60, а зараз 20 з плюсом.

МОСКАЛУ В. Там ще одне уточнення щодо країн, які знаходяться в зоні військового конфлікту. Ми так само дивилися – немає прямого зв'язку між тим чи є певний конфлікт на території з нормою автоматичного

позбавлення чи заборони громадянства. Там теж прописані в документі приклади різних країн з цього питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мені повідомили, що Юлія Володимирівна має ось-ось до нас приєднатись. Але зараз хочу надати слово Сергію Касянчуку – директору представництва Світового Конгресу Українців в Україні. СКУ в цьому році виповнюється 50 років. Він також брав активну участь в обговоренні експертному цього законопроекту. Будь-ласка, сідайте до мікрофону, щоб вам було зручно.

КАСЯНЧУК С. Доброго дня! Дякую, пане голову! Дякую всім, що прийшли і дякую особливо тим, що зацікавлені. Тому що це питання є надзвичайно важливе з приводу того, що вже згадувалось. Воно доторкає дуже багато, мільйони людей. І, очевидно, що Світовий Конгрес Українців, який офіційно представляє 20 мільйонів нашої діаспори з 53 країн, ми зразу звернулися з листом – і до Президента, і до Голови Верховної Ради, щоби це дуже таке тонке питання можна було справді відповідно вивчити і відповідно прийняти правильні рішення.

Тому можна говорити багато аргументів. І, між іншим, я би хотів, бо ми зразу звернулися до професіоналів, ми зразу звернулися до експертів з Інституту стратегічних досліджень і вони, власне, зробили – вони справді підняли експертну базу даних і вони дали дуже чіткий аналітичний свій прогноз.

Інше ... ми запросили експерта, який розробляв Закон про громадянство. Тобто ми подивилися з точки зору Закону, наскільки це є складне і наскільки це є таке питання, яке дуже важко збалансувати тому, що воно стосується і законів, і конституцій, і міжнародних конвенцій, які Україна підписала. Головне – це є людські права.

Це є справді мільйони людських життів, які ми повинні пам'ятати, розуміти і відстоювати. Згадували шість мільйонів, шість мільярдів – це

тільки офіційно, шість мільярдів річно приходить від діаспори. Неофіційними каналами – 20-22 мільярди в рік потік іде в Україну. Тобто це є найбільший інвестор країни – решта разом взяті не перевищують те, що робить діаспора.

Тому дуже важливо прийняти справді відповідні і виважені кроки. І тут ми би звернули увагу, власне, на процедуру – щоб не політизувати, щоб не прискіпувати, а справді прислухатися до експертів, справді прислухатися до людей, справді прислухатися до міжнародників. І, в першу чергу, визначити мету – для чого ми це робимо. І, відповідно, коли ми чітко зрозуміємо – яка є проблема на сьогоднішній день, яка є мета, проаналізуємо, що ми вже на сьогоднішній день маємо, бо коли ми слухаємо обговорення народних депутатів, то відчувається, що не кожен з них читав ні Конституцію, ні Закон про громадянство, бо трактування є зовсім різні.

Тут дуже важливо розібратися вже з цим, що ми на сьогодні маємо, розібратися з тими проблемами, які на сьогоднішній день є, розібратися з тим, а що ми хочемо отримати в результаті цього закону і тоді сісти, взяти експертів і проробити відповідні необхідні кроки. Тобто внести зміни в Закон. І, знову ж таки, це не обов'язково Закон про громадянство, якщо ми говоримо про зловживання державними службовцями чи ми говоримо про народних депутатів, то є інші закони, які регулюють їх діяльність. І там же є вказано певні моменти.

Тобто, можливо, не потрібно брати і вносити зміни в Закон про громадянство, а внести зміни в Закон про державну службу, Закон про народних депутатів. Але це потрібно зробити спокійно. Це потрібно зробити виважено, експертно і тоді ми на виході отримаємо той результат, який буде корисний і для країни, і для діаспори.

Ми би хотіли, щоб в такий складний час для країни об'єднувались всі, щоб ми не відштовхували українців, які зараз живуть поза межами і дуже багато роблять для цієї країни.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Сергію. Отже, ви дуже добру і корисну думку, яку і попередньо колеги висловлювали, що є два підходи. Перший – такий вузький, який пропонує врегулювати питання і, ви сказали, що не обов’язково для цього чіпати Закон про громадянство – можна через інші. Те, що стосується державних службовців, Президента, членів Кабінету Міністрів України, народних депутатів – це окремий, вузький підхід.

І той підхід, який запропонований зараз – який фактично, лише різниця в часі, який дається лише для того, щоб приймати рішення про автоматичне фактично позбавлення громадянства.

Я нагадаю, що ми, коли був один з колег – колега Михайло Вінницький, який викладає вже чотирнадцять років у Києво-Могилянській Академії, то він сказав: «А як бути з моєю ситуацією? Я канадієць. Я чотирнадцять років тут живу в Україні. Викладаю в Києво-Могилянській Академії. В мене народилося двоє дітей, які зараз, якщо цей закон буде прийнятий в тому вигляді, в якому він є – вони мають вирішити, кого вони краще люблять – маму або тата». І, фактично, це питання дискримінації очевидно, тому що в даному випадку неповнолітні діти – воно зобов’язує приймати такі рішення, які, фактично, не мали б прийматися. Це був лише один приклад – з точки зору, як це може зачіпати багатьох людей.

Колеги також говорили про неоднозначні наслідки, якщо в такому вигляді воно буде прийнято, для громадян України, які зараз знаходяться на території тимчасово неконтрольованій українським Урядом – в Донецькій і Луганській областях, також на незаконно анексованому Криму. Які можуть бути наслідки? Я хотів би, щоб це прозвучало.

Зараз, буквально за кілька хвилин – Юлія Володимирівна вже піднімається. Я ...

КАСЯНЧУК С. Якщо можна ще пані Валентині дати слово...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Валентині Суботенко. Я саме це хотів це й хотів зробити, оскільки вона є одним із співавторів Закону про громадянство, який зараз є діючим. Вона зараз є незалежний експерт і автор монографії про громадянство.

Щоб ви почули думку незалежних експертів. Будь-ласка!

СУБОТЕНКО В. Доброго дня! Хотілося б насамперед зауважити, що запропонований Президентом проект Закону про внесення змін до Закону про громадянство, стосується двох аспектів множинного громадянства. Перший аспект стосується іноземців, які набувають громадянства України. З метою запобігання випадкам множинного громадянства. Другий аспект запропонованих змін стосується громадян України, які набули громадянство інших держав.

Хотілося б зазначити, що проблематика України у сфері множинного громадянства, на відміну від країн Європейського Союзу, полягає в тому, що, як правило, в країнах Європейського Союзу, випадки множинного громадянства з'являються внаслідок натуралізації іноземців у цих країнах.

Специфіка України полягає якраз в тому, що в нас проблема множинного громадянства виникає не внаслідок натуралізації (тобто прийняття до громадянства іноземців в Україні), а стосовно набуття нашими громадянами, громадянами України, громадянства інших держав. І відбувається це, як на території України, так і за межами території України.

На території України – це, як правило, представники національних меншин. Це – росіяни, румуни, угорці, які, проживаючи на території України, набувають громадянство інших держав.

Інша ситуація множинного громадянства, яка виникає на території України, це – набуття громадянства України дітьми за народженням. Що стосується набуття громадянства інших держав за кордоном, то це, як правило, пов'язано з випадками, коли громадяни України, які проживають за межами України тривалий час, виконали вже умови для натуралізації в

іноземних державах і, відповідно до законодавства цих держав, набули їх громадянство. І, знову ж таки, це діти, які народилися у громадян України за межами України, також за народженням набувають громадянство держав свого народження.

Тобто, проблема множинного громадянства вона є дуже багатогранною і неоднозначною. І просто, таким чином її вирішувати, як це запропоновано в проекті Закону, не можна. Оскільки, я вже говорила про це на круглому столі, Україна вже десять років (якраз – з 1 квітня 2007 року) є учасницею Європейської конвенції про громадянство.

Ситуація складається така: десять років Україна сумлінно виконувала зобов'язання, взяті відповідно до зазначеної Конвенції. І на одинадцятий рік, ми чомусь вирішили, всупереч положенням цієї Конвенції, поміняти положення Закону України про громадянство України.

Дуже коротко хочу сказати, що на сьогоднішній день той проект Закону, який поданий, суперечить статті 7 Європейської конвенції про громадянство, яка встановлює вичерпний перелік підстав для втрати громадянства держав-учасниць. І лише добровільне набуття іноземного громадянства може слугувати підставою для втрати громадянства. Не добровільне набуття іноземного громадянства, за змістом статті 7 Європейської конвенції, не є підставою для припинення громадянства.

Також, запропонований проект не узгоджується з положеннями статті 14 Європейської конвенції про громадянство, яка визначає, що держава визнає в своєму національному законодавстві випадки, коли діти за народженням набули громадянство одночасно двох держав або, якщо таке громадянство набуто внаслідок вступу в шлюб. З 20 держав, які підписали Конвенцію, жодна не внесла застережень до статті 14 Конвенції. Тобто всі держави це положення визнають, визнавала в тому числі і Україна.

І на завершення я хочу сказати, що найбільшу загрозу складає пункт 1.1. Прикінцевих положень проекту Закону. Оскільки, положення цього

Закону стосуються насамперед первісного корпусу громадян України. Що це таке? Хто це такі?

Це – громадяни України, які є, по суті, українським народом – державоутворюючою нацією. Громадяни, які набули громадянства України відповідно до Закону про правонаступництво України і першій редакції Закону України «Про громадянство України». Такий підхід руйнує підвалини українського громадянства. Відповідно, громадянство є складовою держави. Отже, це негативно впливає і на процеси державотворення. Дякую!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Валентино. У нас зараз вже є кворум. Отже, ми продовжуємо в режимі Комітету – офіційно, відповідно з Регламентом і Законом про комітети. Я хотів би зараз надати слово двом виступаючим. Перше, як ми з'ясували минулого разу, коли на запитання Модьє до присутньої колеги з Адміністрації Президента – Департаменту з питань громадянства, хто розробляв, чи розроблявся цей законопроект в Департаменті з питань громадянства. Всі колеги, які були присутні, відповідь отримали чітку – ні. Цей законопроект, який був поданий Президентом України, в Департаменті з питань громадянства не розроблявся і його не бачили. Це була відповідь така. Але оскільки сьогодні у нас присутні інші представники цього департаменту, зокрема Моїсєєв Максим Вікторович, головний консультант департаменту з питань громадянства Адміністрації Президента України. Є Максим Вікторович? Я хотів би вам задати те ж саме питання: чи розроблявся цей законопроект в департаменті з питань громадянства Адміністрації Президента України?

МОІСЄЄВ М.В. (*Мікрофон вимкнено*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за відповідь. Отже департамент з питань громадянства не має інформації стосовно цього законопроекту. Очевидно він розроблявся в деякому іншому департаменті.

І зараз я хотів би надати слово... я бачив руку хтось піднімав. Дмитро Плечко. Плечко – це представник управління Верховного Комісару ООН з питань біженців. Будь ласка. Прошу коротко.

ПЛЕЧКО Д. Я хочу лише сказати два за біженців. Тому що виходячи із запропонованих новел так само і в альтернативному, пропонують щоб біженці повертали свої національні паспорти до країн походження. Хочу сказати, що це буде також порушенням директив Євросоюзу про конфіденційність інформації про таких осіб. Я думаю всі пам'ятають резонансне вбивство два тижні тому, коли російські спецвладні органи дізнались де перебуває втікач з Держдуми Росії на території України і чим це завершилось. Тому ми виходячи з цього і з здорового глузду просили б також відмінити ось ці положення що стосується біженців. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Я зараз пропоную... у нас, коли ми почали обговорення, була пропозиція колеги Пацкана, першого заступника голови комітету у зв'язку з необхідністю додаткових консультацій відкласти рішення комітету, оскільки він вважає, що в даному випадку в такому вигляді закон не готовий для того, щоб його рекомендувати до розгляду. Так я зрозумів? Прошу.

ПАЦКАН В.В. Пане голово, шановні народні депутати! Є два шляхи вирішення. Або ми відкладаємо, або ми зараз голосуємо і вносимо в Раду і нехай зал визначається з тим що повинно бути з цим законопроектом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, я хотів б дати можливість іншим колегам висловитись. Будь ласка, колега Логвинський. Ви наприкінці. Але голова секретаріату говорить, що ми не можемо відкладати, оскільки Президент його визначив невідкладним.

ПАЦКАН В.В. Тоді голосуємо і відправляємо його в Раду. Нехай зала визначається.

(Загальне обговорення)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто хотів би висловитись ще? Тоді я висловлю свою думку, оскільки я його висловлював. Юлія Володимирівна, будь ласка. Юлія Володимирівна, ви врятували кворум на комітеті. Без вас би комітет не міг би приймати рішення по суті. Дякую вам.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Власно кажучи, мені здається основоположний документ про який ми мусимо говорити, це Конституція України, яка чітко визначає, що громадянин України може мати лише одне громадянство. України. Ви знаєте, що Конституція України порушується в цій частині просто фундаментально, масово і сьогодні, навіть видача паспортів інших держав стала елементом організації сепаратистських рухів, а також розділення країни в тому числі як на заході країни, так і на сході. Але був пропущений достатньо такий вагомий час, коли держава не реагувала на такі речі. І, як наслідок, велика кількість громадян отримала ці другі паспорти і це сьогодні є реальністю. В той же час ніхто не має права відібрати громадянство у громадянина України – це теж позиція Конституції. Но нам треба починати цей шлях проходити. Тому що видача другого паспорта громадянину України є в тому числі ризиком дезінтеграції території України, є ризиком впливу на Україну ззовні далеко не з добрими цілями. Тому позиція, яку можна було б обговорити – це все ж таки розпочати хоча б з посадовців, високопосадовців, депутатів, чиновників всіх рівнів, правоохоронців, суддів, які насправді взагалі представляють інтереси народу України в органах влади України або найняті на роботу ними. І люди, які грубо порушують Конституцію, в тому числі займаючи посади, це взагалі просто виходить за межі здорового глузду.

І тому. Мені здається що було би правильним все таки рекомендувати Верховній Раді прийняти цей закон в першому читанні, а на друге читання залишити досить жорстку норму для всіх високопосадовців держави, починаючи від Президента і закінчуючи чиновниками самого нижчого рівня - до них застосувати, як перший крок, дуже жорсткі дії відносно тримання двох, трьох, чотирьох, п'яти паспортів – це вже перетворюється просто в колекцію, якою можуть вони пишатися в тому числі, обговорюючи питання держави в саунах і так далі.

Я би йшла таким шляхом. Ми не маємо права затримувати в комітеті цей законопроект, просто не маємо права. Але, те, що стосується звичайних громадян, мені здається треба трошечки зробити якусь паузу і дуже глибоко інтелектуально подумати над тим як виходити з цього стану. Тому що цей стан існує. При чому громадяни, які мають інші паспорти крім українського, діляться на дві групи: ті, які в силу якихось об'єктивних причин мають цей паспорт другий. Бувають життєві обставини, де треба буде подивитись що це за життєві обставини. А буває таке, де люди просто свідомо, знаходячись в певних регіонах України, беруть паспорти іншої держави, яка є прикордонною, тобто яка з нами є сусідньою, для того, щоби власно кажучи, так чи інакше впливати на передачу територій України іншим державам. Тут теж дві групи людей і треба звертати на це увагу. Там, де у людей є об'єктивні підстави чомусь тримати другий паспорт – там треба розбиратися в усіх причинах і дивитися як виникло це і як власно кажучи розв'язувати це питання. Вот це позиція, яку я хотіла...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юлія Володимирівна. Колега Фельдман, будь ласка.

ФЕЛЬДМАН О.Б. *(Мікрофон вимкнено)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ті пропозиції, які пролунали одна за одною.

ФЕЛЬДМАН О.Б. Тогда у меня есть другое предложение. Я считаю, что если мы сегодня сделаем первое чтение, а потом будем ждать второго чтения, или переложим второй вопрос на второе чтение, он заговорится и он утонет и люди будут подвержены первому чтению. То есть я категорически против.

Я считаю, что надо сразу прописать жестко о том, что государственные служащие, тут я согласен с выступающим, не имеют права, они должны сдать, те, кто проходит на государственную работу. А для людей, я бы и во вторых не разделял, кто получил почему получил, это тоже дает повод для коррупции. Надо четко прописать в законе: есть государственная служба – ты не имеешь права, судьи, депутаты, президент. Есть простые граждане, которые не находятся на государственной службе, изначально прописать. Второе чтение может заговорить этот закон.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Колега Чубаров, прошу. Клавішу. Будь ласка.

ЧУБАРОВ Р.А. Якщо хтось думає про те, що ми можемо залишити випадки, там де може бути множинне громадянство, то тоді треба міняти Конституцію. Давайте запишемо у Конституції, що у нас, я не знаю там ... і звідси писати, якщо у нас в Конституції залишається єдине громадянство, то тоді треба приводити ситуацію у відповідність до Конституції.

Я погоджуюсь те, що говорила Юлія Володимирівна, тут треба робити російською «скидку» на ту ситуацію, яка в державі створювалась десятиліттями і мовчали або не мовчали, але вона є такою якою є. І багато людей, як в середині країни так і за її межами, тобто громадян України, мають інше громадянство.

Тому я погоджуюсь, хоча це буде дуже так резонансно, дуже скандально, але якщо ми зараз не винесемо на розгляд сесії, тоді нам треба або повертати авторам, або створювати якусь робочу групу разом з ними і напрацьовувати над таким варіантом, який би задовольнив, ну про який ми зараз говоримо. Ну такий проміжний, от і пан Олександр зараз говорив, да. Або це мають автори зробити або ми маємо створити якусь групу.

Я не знаю, що краще тут. Хоча я розумію, що вже і президентська сторона теж, наскільки я спілкувався, вона погоджуються на такий варіант, що ми маємо визначити перелік посад чи перелік осіб, які ніяк не можуть. Але у мене тут інше питання. Має право мати відповідальності. Тобто я, знаєте, тут треба дуже чітко, і тут не треба знову обманювати себе, треба виписувати закон таким чином, щоб множинне громадянство скорочувалося і було зведено на нуль. І за якийсь час. І якщо люди цього не будуть робити, то вони мають просто якийсь момент, що вони стикнуться з тим, що вони прийшли до чогось такого, що їм дуже не подобається.

Тому мені здається ... бо коли говоримо про державних службовців, ну це ж таке ... це стан, статус, сьогодні ти службовець, а завтра ні. І знову він буде пояснювати чому у нього десь там другий паспорт і таке інше. Тому, я думаю, що тут треба відкриватися. Я не зовсім сторонник, прихильник електронного декларування, саме в такому форматі як ми його зробили, бо тут ви говорили, там представник УВКБ ООН про конфіденційну інформацію і таке інше. Ми відкрили все. Я відкрив все, всіх дітей, які там адреси і тому подібне, бо то, що в наших системах, це не означає, що цього ніхто не бачить. Ці всі дані є. І ви всі народні депутати або службовці всі відкрили.

Тому я думаю, що стосується громадянства. Давайте введемо в електронне декларування таку графу, де ті, хто заповнюють електронне декларування, вони обов'язково вказують громадянство або громадянства. А, згідно законодавства, все те, що там недостовірно воно карається Кримінальним Кодексом.

Якщо людина не хоче показувати, але має інше громадянство, то ми його будемо судити не за те, що він має то громадянство, якщо ми не зможемо це виписати в законі, а будемо судити за те, я закінчую, що він вказав про себе недобросовісні відомості.

Отже, можна виносити до розгляду в залі у першому читанні, але записати протокольно щоб потім не було на другому читанні більш конфліктних ситуацій, що ми закон в остаточному варіанті приймаємо з переліком осіб, яким ніяк не можна мати подвійне громадянство.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не осіб, а посад.

ЧУБАРОВ Р.А. Посад, вибачте, посад. Якщо ми цього не зробимо, то ми, дійсно, просто ми розриваємо країну. Це один із законів, який або збирає територію або навпаки. І, до речі, ми останні місяці робимо багато чого у тій залі сесійній, яка дійсно розриває країну. Я міг би говорити про інші закони, але то вже коли підійде час.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колега Чубаров. Репліка Юлії Володимирівни. Потім колега Логвинський.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Репліка. Я просто хочу приєднатися до думки Олександра Борисовича у тому плані, що може нам і не треба було би затягувати це друге читання, а якщо Комітет здатний зараз напрацювати зміни та доповнення такі як потрібні, то просто голосувати зразу і не тягнути цю історію. Але подумати у цих змінах, які ми будемо пропонувати, можливо, і оцей перехід до того, що треба поступово, щоб взагалі таке явище як порушення Конституції щодо подвійного громадянства, припинилося.

І я повністю поділяю зараз пропозицію, відносно того щоби внести в електронне декларування обов'язкові відомості про наявність паспортів. А якщо там буде інформація не правильна, тобто там треба кримінальну

відповідальність, в тому числі і за це, так як за неправильне заповнення електронної декларації. Це абсолютно, абсолютно правильно. І тут не треба перераховувати посади, а можливо просто чітко сказати, назвати всіх абсолютно посадовців, які заповнюють електронну декларацію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колега Логвинський, будь ласка.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Шановні друзі. Дійсно питання дуже не просте з одного боку, але дуже просте з іншого боку. Давайте ми, все ж таки, відповідаючи на запитання давайте подивимося на законодавство.

Хоча я ... і навіть інколи навіть образливо було вислови певних наших гостей про народних депутатів, до яких вони прийшли в гості і про їх там певні якості. Саме тому я це не коментую, але прошу наступного разу, все ж таки, утриматися і зрозуміти, що ви ж до нас прийшли з певною метою.

Але що я хотів би зазначити. Відповідно до Конституції України ми маємо єдине громадянство. Стаття 4 Закону «Про громадянство» передбачає, законодавець передбачає, що громадянин має право мати інше громадянство. Ми це передбачили. Дивіться наше законодавство. І в такому випадку відносини з Україною громадянин України завжди залишається громадянином України. Тобто, якщо мова йде про певні зміни загалом, тоді дійсно давайте розмежуємо, а що ми хочемо змінити і навіщо. Тут у мене є запитання. Скажіть, навіщо Сполучені Штати Америки все ж таки більш лояльно відносяться, надають власне громадянство? Тому що певна частина бюджету Сполучених Штатів Америки відходить від податкових надходжень від громадян, які мешкають за межами території Сполучених Штатів. Чому держава Ізраїль видає власні паспорти? Тому що вона їх підтримує, бо вони - її громада, діаспора. Чому росіяни видають паспорти? Бо вони теж розмежовують власний вплив. Тоді питання: чому ми повинні відмовитись від власної діаспори, які живуть за межами території України, які зараз нас захищають, захищали під час Майдану. Я щойно повернувся із зустрічі

Постійного комітету Парламентської Асамблеї Ради Європи, де вийшли українці, які вже 20 років живуть в Іспанії, і захищали з плакатами нашу делегацію від російських нападників. Але це важливо. Тому цей законопроект не дає відповіді на це питання. Більш того, якщо мова йде про державних службовців, то хотів би нагадати, що Закон «Про державну службу» вже забороняє державним службовцям мати певні посади. Тому в даному випадку, я вважаю, що в даному тексті закон він суперечить Конституції, Конвенції, іншим законопроектам. Я не розумію, чому людей, яких ми повинні підтримувати, на маю думку, громади Канади, Ізраїлю, США, ми чомусь повинні карати.

З іншого боку, що стосується електронної декларації, вже існує такий законопроект, але він не в нашому Комітеті. Дійсно подали багато народних депутатів, про що давайте зазначимо. Я особисто теж. Є різноманітна практика. Але є практика, що в певних країнах, як я вже казав, що голова Нацбанку держави Ізраїль, він громадянин США. Ізраїль пишається, що вони запросили іноземця великого фаху, який може розбудувати фінансову систему. Тому це інше питання, чи повинні ми приймати іноземців в Уряд або в інші установи, чи не потрібно. Але в багатьох країнах дійсно заборонено мати інше громадянство, якщо ти депутат, якщо ти державний службовець, і це теж можна підтримати, але треба розбудувати. Саме тому, я вважаю, в даному випадку відповідно ст. 118 в другому читанні змінити цей законопроект буде важко. Я не можу так сказати. Тому однозначно я пояснив власну думку з зазначеного приводу. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Хочу надати слово, оскільки в нас в прив'язці іде цей законопроект з альтернативним, спочатку колезі Брензовичу щодо цього і потім колезі Вілкулу, оскільки він є співавтором альтернативного, але прохання до обох – стисло, оскільки у нас велика перерва закінчилася.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Цілком згоден з паном Логвинським щодо раціональності цього закону. Дуже великі надходження йдуть в нашу країну від тих гостарбайтерів, які працюють за кордоном і мають інше громадянство. В прошлий раз, коли в нас було засідання тут цього Комітету, були представники канадської діаспори. Вони говорили, щоб ми цього не робили, бо це такий зв'язок із Батьківщиною. Я би хотів звернути увагу на мої сумніви щодо конституційності даного законопроекту. Тут говориться про те, що в разі, якщо людина, громадянин України має ще інше громадянство, він може бути позбавлений українського громадянства. А ст. 25 Конституції України говорить ясно: громадянин України не може бути позбавлений громадянства. Так що тут є ясне протиріччя і виходити з цим законом за рамки Конституції небажано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Будь ласка, колега Вілкул.

ВІЛКУЛ О.Ю. Шановний пане Голово, шановні народні депутати, присутні. У нас действительно ситуация в стране сложилась из-за дыр в законодательстве за 26 лет такая, что де-юре у нас двойного гражданства нет, а де-факто несколько миллионов граждан Украины имеют двойное гражданство. Президент внес законопроект на рассмотрение, основной сутью которого является следующее: если есть у тебя другой паспорт, то Президент может лишить тебя украинского паспорта. Но тут есть два ключевых момента. Первый момент – написано так: может лишить украинского паспорта, а может не лишить. То есть грубо говоря, тут будет выборочное правосудие. Чужих лишаем, своих не лишаем и т.д. Второе – делает он это по старой процедуре, после того, как рассмотрит это какая-то комиссия, которая может это рассмотреть, а может не рассмотреть. И терминов тоже нету – может один день рассматривать, а может десять лет рассматривать. То есть с одной стороны получается, что под угрозу попадает несколько миллионов украинцев, и очень правильно сказано все риски. С другой стороны –

возможна выборочность этих действий: того-того-того лишаю, того-того-того не лишаю. Плюс — вот эти конституционные неувязки, которые есть очень серьезные, где написано, что «громадянин України не може бути позбавлений українського громадянства». Поэтому мы внесли альтернативный законопроект. Прошу внимательно всех послушать, поскольку в нем есть практически все, о чем говорили все коллеги, в том числе и Юлия Владимировна. Первое — внести запрет для чиновников, депутатов всех уровней, правоохранителей и прокуроров иметь двойное гражданство. Второе — в случае принятия нашего закона, у всех людей, работающих во власти (имеется в виду и депутаты всех уровней, судей и правоохранителей, чиновники тоже всех уровней) будет ровно месяц для отказа от иностранного гражданства. Третье — если чиновник или правоохранитель скроет информацию и не откажется от иностранного гражданства и эта информация будет скрыта, он автоматически лишается должности или представительского мандата на любом уровне. И четвертое — за нарушение этого требования ему будет на 5 лет запрещено занимать любые должности в любых органах, связанных с властью. В том числе есть в законопроекте ссылки о том, что говорили, на антикоррупционный закон, на антикоррупционное законодательство. Я считаю, что, этого у нас нету, но идея правильная, включить другие паспорта в е-декларацию. Потому что там предусмотрены, в том числе, более суровые наказания, если ты что-нибудь не внес. Но вот основная философия вот такая. То есть в течение месяца или отказываешься или лишаешься должности и 5 лет потом должность занимать не можешь. Таким образом мы никоим образом мы не ущемим права никого из диаспоры, которые действительно играют большую роль для Украины, никого из волонтеров, они ж не идут в президенты или в госчиновники, да. То есть потому в принципе у них и проблем никаких не будет. То есть закон будет касаться только чиновников, причем с понятным автоматическим механизмом. Почему я ещё поддерживаю, что нельзя его пропускать в первом чтении Президентский законопроект, потому что там заложена

совсем другая философия на самом деле в этом законопроекте. Президент может или не может, комиссия рассмотрит или не рассмотрит. То есть все под ударом с одной стороны, с другой стороны ну абсолютная выборочность. Тут должен быть автоматизм на самом деле. Если ты чиновник - ты не имеешь права, и вот наказание 5 лет не занимаешь никакие должности. Большое спасибо за внимание.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую колега Вілкул. Я хочу зараз надати слово Вікторії Володимирівні Лутковській і потім ми будемо обмінємося репліками і приймати рішення.

ЛУТКОВСЬКА В.В. Дякую дуже Григорію Михайловичу. Я абсолютно погоджуюсь із тим, що сьогодні сказала Юлія Володимирівна. Однозначно зараз вже настав час починати публічну дискусію стосовно того як ми хочемо бачити взагалі громадянство на вищих ешелонах влади і так далі і що може бути в даному випадку. Але що дійсно добре зробив автор цього законопроекту, який написав, який невідомий, це те, що така дискусія розпочалася. Але вона розпочалась не з того моменту. Вона мала бути розпочата з Конституції України. І що у Олександра Юрійовича в законопроекті, що в законопроекті Президента - це питання, які вже врегульовані Конституцією України. У Олександра Юрійовича, я перепрошую, там ще й дискримінація добавляється окремо. Але в Конституції України чітко записано про те, що громадянин України не може бути позбавлений громадянства. На цьому стоїть крапка. А всі решта кроки, які пропонуються, що одним, що іншим законопроектом, є на сьогоднішній день порушенням Конституції України. Відповідно, більше того є на сьогоднішній день відповідна практика Європейського суду з прав людини проти Молдови, в якій чітко зазначено, що на протязі багатьох років Молдова мала можливість і не встановлювала жодних обмежень для державних службовців мати подвійне громадянство, так само маючи норму про єдине

громадянство, але єдине громадянство мається на сьогоднішній день, мається на увазі те, що у нас не може бути громадянство Тернопільської області, Ровенської області і так далі. Відповідно маючи такі самі норми, Молдова мирилась певний час із подвійним громадянством, ну принаймні з тим, що може бути там громадянин Молдови може бути громадянином і інших держав, але потім встановила обмеження і на підставі цього чиновника зняла з посади саме за те, що у нього було ще одне громадянство. Програла Молдова в Європейському суді з прав людини у зв'язку із тим, що Європейський суд сказав: ви стільки років це робили, що тепер ви маєте надати обґрунтоване пояснення в зв'язку із чим раптом така ситуація у вас змінилась. Ви не надали жодного пояснення, ви не змінили Конституцію, ви виключно змінили законодавство про громадянство. Це не є логічним завершенням тої дискусії, яка мала б відбуватись з цього питання в суспільстві.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. У нас просто час. Тимошенко Юлія Володимирівна, хто з колег також хоче і приймаємо рішення.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Ну у нас є така обставина фундаментальна. Яка дає нам можливість змінити позицію – це війна, яку почали проти України. І це по суті елемент гібридної війни - роздача паспортів в прикордонних регіонах. Але, в той же час, я думаю, що тут можна просто трактувати це трохи по іншому. Не позбавлення громадянства з боку влади державної по відношенню до конкретного чиновника, а мова йде про те, що чиновник прекрасно знав, що є єдине громадянство і якщо він взяв інший паспорт, він добровільно відмовився від свого громадянства України. Тобто тут можна дивитися на це з різних позицій. Людина знала, що у нас єдине громадянство, є громадянин України. І якщо він взяв інший паспорт - це означає, що він добровільно відмовився від українського громадянства. Но, за будь-яких обставин, в цій ситуації, яку зараз переживає Україна, і з цими новими

обставинами, які виявились, про які я сказала, нам обов'язково треба приймати закон для всіх високопосадовців. І давати сигнал всьому іншому суспільству. Ви розумієте? Я повністю підтримую, що не можна зараз застосовувати ці норми, в тому законі, який подав Президент, широко для всіх громадян, не можна. Тому що це вже буде ну зовсім інша історія. Але для чиновників, Президента, депутатів, всіх силовиків, суддів це треба робити негайно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже короткі репліки для бажаючих членів Комітету і рішення.

ФЕЛЬДМАН О.Б. Я бы всё таки оставил только для депутатов Верховной Рады, я бы не трогал бы селищні ради, я бы не трогал бы весь низ по той причине, и потому что западная Украина и ещё ряд мест однозначно все, да их больше, вы больше людей не найдёте, они все имеют двойное гражданство.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хорошо. Кто з членів? Будь ласка.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Те, що стосується ще раз переформатування іншої проблеми чи може особа, яка має інше громадянство, працювати на посаді, - це не предмет зазначених законопроектів загалом. Більш того я хотів би вам зазначити, що я є автором законопроекту, разом з Артуром Герасимовим, який передбачає, що повинна особа, яка має громадянство країни-агресора, повинна задекларувати це, а (*нерозбірливо*) навіть кримінальна відповідальність за певне порушення. Є інший законопроект, як ми казали, про те, що внести зміни до порядку внесення в електронні декларації і в зазначене законодавство. Тому це зовсім інше питання і ми всі підтримуємо. Я так само підтримую, що депутати Верховної Ради, судді, прокурори не повинні мати, як до речі в Ізраїлі, як до речі в інших країнах,

Росії так само, але звичайні громадяни мають (*нерозбірливо*). Тому це зовсім інше. І я думаю, що пан Пацкан дасть ще якусь пропозицію від Комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від Комітету ми зараз сформулюємо. Ну я бачу пана Чубарова і потім колега Пацкан.

ЧУБАРОВ Р.А. Будь-які відступи ну на кшталт країни-агресора і таке інше, воно ускладнює задачу. Країна-агресор хтось вважає Росію, я можу до Росії ще додати пару країн, які на нас ще там не вторглись, але да. Ну ви розумієте, це таке. Тому я думаю, що ми маємо просто виходити з того: або єдине громадянство, або дозволяти множинне громадянство. І звідти плясати. Іншого не дано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колега Пацкан, прошу.

ПАЦКАН В.В. Друзі, наскільки зрозумів з усіх висловлених точок зору, майже всі члени Комітету збігаються на одному, що ми повинні зупинитись на державних службовцях, зупинитись зараз. Нам Регламент дозволяє згідно статті 114 зараз проголосувати, винести це у зал, а потім повернути. Зала може визначитись. Тобто Верховна Рада нехай визначиться. Або поверне нам в Комітет, є позиція 114 статті регламенту, і ми тоді відпрацюємо тоді тут нову редакцію і до другого читання відпрацюємо цей законопроект, але виключно для державних службовців та осіб, які пов'язані з державною службою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Шановні колеги, підсумовуючи, на жаль, ми мусимо підводити тут ризику. Будь ласка, ми достатньо почули, я думаю ми можемо вже прийняти рішення свідоме із знанням фактів.

Перше, хочу констатувати дуже незвичайну, для себе, я думаю, для колег ситуацію, яка склалася з розглядом цього питання. Тобто якщо ми

побачимо починаючи з заключення науково-експортного управління, з того, що ми чули від Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, я дуже раджу почитати дуже ґрунтовну аналітичну записку направлену Горбуліним Володимиром Павловичем, директором Інституту Стратегічних Досліджень, на ім'я Президента, нашого комітету та іншого. Де він також пропонує, не рекомендує приймати закон в цьому вигляді, пропонує створити робочі групи і звертає увагу на небезпеку. Ми чули думки представників громадських організацій. Жоден, ані з членів Комітету, ані з виступаючих запрошених експертів і інших, які могли не висловився, я просто констатую очевидний факт, на тому, щоб в тому вигляді в, якому цей законопроект був поданий, тим більше як невідкладний, щоб його приймати в такому вигляді, тому що він містить ознаки порушення Конституції і збільшення загроз національній безпеці України. Це серйозні формули, я підкреслюю, що це не є суб'єктивна думка одного з членів Комітетів, це висновок Національного Інституту Стратегічних Досліджень.

Також, колеги звернули увагу на те, що питання не може залишатися так як воно є, тому що якщо не підійти до нього і не врегулювати з найкращими зразками, враховуючи безпекову ситуацію України, воно загрожуватиме далі використовуватися зовнішніми силами і внутрішніми, можливо, для того, щоб створювати загрозу національній безпеці України.

Тому, я думаю, в нас є консенсус у Комітеті. Я хотів би це зафіксувати. Жоден з колег не висловився, щоб рекомендувати Верховній Раді прийняти його за основу і в цілому. І в той же час, колеги висловились за те, що в цьому консенсус є також, що існує необхідність обмежити це лише питаннями, які стосуються державних службовців, рекомендувати і так далі, посилаючись саме тому на статтю 114 Регламенту Верховної Ради, про яку згадав колега Пацкан, а це стаття рішення за наслідками розгляду законопроекту в першому читанні. Пункт третій говорить про те, що, за наслідками розгляду законопроекту в першому читанні, законопроект може бути повернений суб'єкту на доопрацювання або направлення його до

головного Комітету для підготовки на повторне перше читання, визначивши при цьому основні положення, принципи, критерії, яким повинен відповідати доопрацьований законопроект щодо його структурної частини. І четверта частина цієї ж статті, яку висловлювали присутні. Опублікувати законопроект у визначеному Верховною Радою друкованому засобі масової інформації для всенародного обговорення, доопрацювання його головним комітетом, з урахуванням наслідків обговорення і подання на повторне перше читання. Але зараз, оскільки були такі пропозиції, я думаю, ми не мали б ставати на заваді тому, щоб цей законопроект не потрапив до сесійної зали. Ми від Комітету направили, але з посиланням на статтю 114 і думку Комітету щодо відповідності пунктам 3 і 4 цієї статті, рекомендувати його на повторне перше читання і публікацію в органах масової інформації для обговорення і доопрацювання його головним Комітетом. Так... Але це може бути... Це не протирічить одне одному... Ну третє. Я не заперечую. Тобто ми виносимо, як Комітет, це в зал. Верховна Рада визначається. Ми доводимо думку Комітету, яку тут висловлювали протокольно щодо обмеження державних службовців. Це має представлятися Адміністрацією Президента.

Також для мене дивно, що ніхто не зголосився, хто є автор цього законопроекту. Хто ж готував цей законопроект? Хотілося б побачити автора. Але там є підпис Президента. І, таким чином, ми б дали можливість, не гальмуючи цей процес, Верховній Раді висловитись по суті і найкращим рішенням, я бачу колеги згодні, була б рекомендація його повернення на доопрацювання або направлення до головного Комітету для підготовки на повторне перше читання, визначивши при цьому основні положення, принципи і критерії, яким повинен відповідати доопрацьований законопроект щодо державних службовців. Дякую!

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я вважаю, що там у першій частині рішення комітет мусить бути чітко написано, дуже чітко, що Комітет, якщо це дійсно так, одногolosно приймає такий порядок для народних депутатів і

високопосадовців. Чітко написати, чітко написати. І що цей закон мусить бути доопрацьований тільки в цьому контексті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я про це і говорив, тому що це відповідає частині третій... Про це говорили колега Логвинський, Юлія Володимирівна, колега Пацкан, колега Чубаров, колега Фельдман. Про це говорив також автор альтернативного законопроекту колега...

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Я тільки прошу вас зазначити, щоб усім було зрозуміло. Якщо мова йде про те, що Комітет вносить на повторне перше читання. Тобто це означає, що так його приймати не можна. Що цей законопроект без рішення Комітету не може прийматись. Тому ми його відправляємо, доопрацьовуємо, робимо це нормально і потім ще раз ми його розглядаємо. Ми, фактично, відправляємо його на доопрацювання з метою ще раз розглянути цю проблему.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, саме так. Дякую. Хто за цю пропозицію? Хто за цю пропозицію, яку зараз з уточненням сформулював колега Логвинський? Що ми рекомендуємо його винести на перше читання з рекомендацією відповідною щодо обмеження і повторного першого читання? Прошу голосувати! Хто за? Утримались?

Один утримався. Більшістю прийнято. Я хочу подякувати присутнім за конструктивне обговорення. Хочу, на жаль, вибачитись, що ми не встигнемо розглянути питання по пункту другому порядку денного, з огляду на те, що в нас закінчується перерва і наш час наступного засідання і місце ми голосимо додатково. Дякую.